

Salmonellan vastustamisen rahoitusvaihtoehdot

Kajsa Hakulin, 1.12.2021

1

Eläintautilaki 76/2021

4 § Eläintautiluokitus

- EU-lainsäädännön tautiluokitus a-e, ei koske salmonellaa
- Kansallinen tautiluokitus: muut torjuttavat, valvottavat, muut ilmoitettavat
- Salmonellatartunnat naudoissa, sioissa, kanoissa ja kalkkunoissa kuuluvat valvottaviin eläintauteihin

11 § Pakollinen zoonoosivalvonta

- Salmonellan valvonta naudoissa, sioissa, kanoissa ja kalkkunoissa

2

2

Eläintautilaki 76/2021

6 luku Toimenpiteet muiden torjuttavien ja valvottavien eläintautien yhteydessä

- Valvottavissa eläintaudeissa viranomaiset estävät vain taudin leviämisen, mutta toimijat vastaavat taudin hävittämisestä

Zoonosiasetus (316/2021)

- Tarkemmat säännökset salmonellan valvonnasta ja toimenpiteistä salmonellatapausten yhteydessä

3

3

Sikojen salmonellavalvontaohjelma käytännössä

- Sikojen salmonellavalvontaohjelma sisältää näytteenottoa eläinten pitopaikoissa ja elintarvikehuoneistoissa
- Elinkeino ottaa salmonellanäytteitä myös omaehtoisesti
- Lisäksi kaikki pitopaikat, joissa epäillään salmonellatartuntaa tutkitaan
- Salmonellaepäily tai varmistunut tartunta pitopaikassa johtaa aina viranomaistoimenpiteisiin, jotta tartunta ei leviä eteenpäin
  - Pitopaikan toimintaa rajoitetaan
  - Toimijan on hävitettävä salmonellatartunta pitopaikasta päästäkseen rajoituksista eroon

4

Sikojen salmonellavalvonnan kustannukset

- Elinkeino vastaa nykytilanteessa kustannuksista, jotka aiheutuvat salmonellatartuntojen hävittämisestä
  - Viranomaisen ei tee eläinten lopetuspäätöksiä salmonellatapauksissa (MMM:n 316/2021) → lopetetuista eläimistä ei ole mahdollista saada korvausta valtion varoista
- Tartuntojen hävittämiskustannukset ovat nousseet viime vuosina
  - Tapauksia on ollut enemmän ja tilakoko on kasvanut
- Ruotsissa valtio maksaa korvauksia salmonellan hävittämisestä
- Esitetty, että Suomessakin valtio ryhtyisi tukemaan salmonellan hävittämistä sikaloista

5

Rahoitusvaihtoehdot: Vakuutukset

- Nykyinen tilanne: elintarvikkeiden jalostusporras vakuuttanut tuottajat ns. ryhmäetuvakuutuksilla
- Vakuutusyhtiöt ovat haluttomia jatkamaan ryhmäetuvakuutuksia
  - Vakuutukset ovat jo vuosia olleet tappiollisia korvausten nousun seurauksena
  - Finanssivalvonta on puuttunut ryhmäetuvakuutuksiin, koska ne eivät kaikilta osin täytä ryhmäetuvakuutusten ehtoja
  - Vakuutusmaksuverolle säädetty verovapaus, jonka hallinnoinnista vastaavat vakuutusyhtiöt
  - Vakuutukset muuttumassa ryhmävakuutuksista, joista ei voi kerätä vakuutusmaksuja tuottajilta
- Valtiontukisäännökset mahdollistavat vain vakuutusmaksujen tukemisen, jolloin valtio ei voi tukea ryhmävakuutuksia

6

Rahoitusvaihtoehdot: Vakuutukset

- Vakuutuksiin sisältyy korvauskattoja, jotka voivat johtaa siihen, etteivät tuottajat aina saa korvauksia salmonellan hävittämiskustannuksista

7

Rahoitusvaihtoehdot: Keskinäinen rahasto

- Hallitusohjelmassa maininta elinkeinon ja valtion perustamasta eläintautirahastosta
- Elinkeino valmistellut keskinäistä rahastoa sikaloiden salmonellan hävittämiskustannusten korvauksiin
- Selvitetty valtion mahdollisuutta tukea keskinäistä rahastoa
  - Suomesta kuitenkin puuttuu keskinäisiä rahastoja koskeva lainsäädäntö, jolloin keskinäisestä rahastosta olisi tullut keskinäinen vakuutusyhdistys
  - Keskinäisen vakuutusyhdistyksen vakuutusmaksujen tukeminen olisi ollut ongelmallista
  - Rahastomaksuista olisi peritty vakuutusmaksuveroa, joka olisi syönyt merkittävän osan tuesta

8

Rahoitusvaihtoehdot: Valtion rahasto

- Monessa EU jäsenvaltiossa käytetään valtion rahastoja eläintautien korvaamiseen
- Rahastoihin kerätään veroluonteisia maksuja tuottajilta, jolloin kustannukset jaetaan valtion ja elinkeinon välillä
- Valtion rahastoihin ei sovelleta vakuutuslainsäädäntöä eikä peritä vakuutusmaksuveroa
- Maksuista ja korvauksista säädetään lainsäädännössä, eikä tule sovellettavaksi korvauskattoja samalla tavalla kuin vakuutusten yhteydessä

9

Rahoitusvaihtoehdot: Valtion rahasto

- Öljynsuojarahasto on esimerkki suomalaisesta valtion rahastosta, johon kerätään veroluonteisia maksuja elinkeinolta
- Perustuslain 87 §: Lailla voidaan säätää valtion rahaston jättämisestä talousarvion ulkopuolelle, **jos valtion pysyvän tehtävän hoitaminen sitä välttämättä edellyttää**. Talousarvion ulkopuolisen rahaston perustamista taikka tällaisen rahaston tai sen käyttötarkoituksen olennaista laajentamista tarkoittavan lakiehdotuksen hyväksymiseen vaaditaan eduskunnassa vähintään **kahden kolmasosan enemmistö** annetuista äänistä.
- Makera on valtion rahasto MMM:n hallinnonalalla

10

Rahoitusvaihtoehdot: Valtion rahasto

- Valtion rahaston perustaminen tai Makeran laajentaminen eläintautikorvauksiin vaatii huolellista valmistelua, jotta sille löydetäisiin riittävä tuki eduskunnassa

11

Rahoitusvaihtoehdot: Valtion suorat korvaukset

Eläintutilain 14 luku

- 82 § kustannukset eläinten lopetuksesta ja hävittämisestä sekä tilojen puhdistuksesta ja saneerauksesta (a-c luokan taudit, muut torjuttavat)
- 83 § Korvaukset lopetettujen eläinten käyvästä arvosta
  - Jos lopetettu omistajan hakemuksesta, enintään 75% eläimen käyvästä arvosta (valvottavat eläintaudit, muut kuin salmonella)
- 84 § Korvaus hävitetystä omaisuudesta (a-c luokan taudit, muut torjuttavat)
- 85 § Korvaus tuotannon menetyksestä (a-c luokan taudit, muut torjuttavat)

12

12

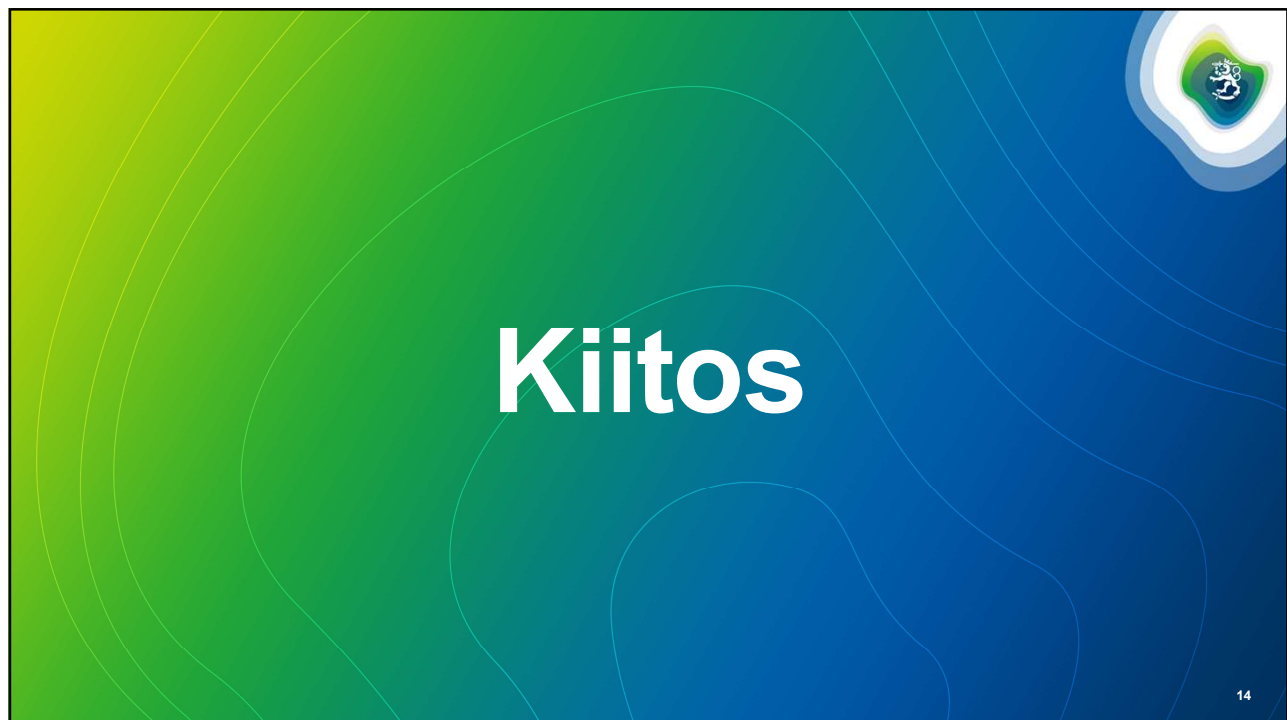
Rahoitusvaihtoehdot: Valtion suorat korvaukset

- Zoonoosiasetus voitaisiin muuttaa siten, että Ruokavirasto voisi määrätä eläimiä lopetettaviksi sikaloiden salmonellatapausten yhteydessä, jos eläintaudin leviämisen estämiseksi tehty päätös huomattavasti vaikeuttaa eläinten pitoa taloudellisista tai eläinten hyvinvointiin liittyvistä syistä ja jossa eläinten lopettaminen tai teurastaminen on välttämätöntä eläintaudin hävittämiseksi pitopaikasta (eläintutilain 35 §)
- Ruokavirasto maksaisi korvauksia enintään 75% lopetettujen eläinten käyvästä arvosta
- Muut korvaukset tulisivat vakuutuksesta
- Kustannusvaikutus olisi neutraali, jos rahastoon varattu 5 miljoonaa euroa varataan tähän ja muutos tehdään 2-3 vuodeksi

13

13

14

14